

Kutatási tervek 2019

A Közgazdaság-tudományi Intézet hazai és nemzetközi kutatási projektek keretében – amelyek közül kiemelendő a 40 NKFIH, 3 EU-s, 5 Lendület projekt – és intézeti kutatási stratégiája alapján folytatja tevékenységét.

Agglomeráció és társadalmi kapcsolathálózatok:

A csoport a Lendület program célkitűzéseinek megvalósításával halad 2019-ben, amely célok kiegészülnek a 2018-ban elnyert kutatási támogatások kérdéseivel. 2018-ban lezárult a Umea Egyetemmel közösen végzett adatfelvétel. Az adatok segítségével a munkavállalók cégen belüli és cégek közötti kapcsolathálózatait térképezik fel, és modelleket alkotunk a személyes és szakmai kapcsolathálózatok dinamikájára.

A szabadalmakban való, régiók határain átívelő feltalálói együttműködési hálózatok szerkezete és a régiók technológiai diverzifikációja között kapcsolatot vizsgálják. Arra keresik a választ, mely újonnan létrejövő, illetve megismételt kapcsolatok segítik a régió számára teljesen új, és a régió technológiai profiljához valamelyest kapcsolódó tevékenységek megjelenését.

A közösségi média és szabadalmi adatokat használva a termékek, technológiák és hírek életciklusának földrajzi információval való előrejelzését végzik el.

Nagy társadalmi kapcsolathálózat és egészségügyi adatok elemzésével mutatják meg, hogy a kapcsolathálózat szerkezetéből és a kapcsolatok földrajzi elhelyezkedéséből következtetni lehet az egyének mentális egészségére.

Új hálózati módszertannal az Kelet-Közép-európai országok EU-hoz való csatlakozásának hatását vizsgálják az iparágak közötti verseny vonatkozásában.

Az automatizálásnak kitett szakmák és a régiók közötti migráció összefüggését vizsgálják Svédországban.

Agrárgazdaságtan és vidékfejlesztés:

A kutatócsoport munkája 2019-ban a korábbi években folytatott kutatásokon (NKFIH, MTA-Bilaterális egyezmények) illetve a SKIN és a 2018-ban indult LIFT H2020-as projekten alapul. Elemzik, hogy miként hatott a gazdasági válság a nemzetközi agrárkereskedelem tartósságára. Vizsgálják, hogy milyen tényezők határozzák meg a farmok technikai hatékonyságát és termelékenységét. Elemzik a helyi élelmiszerek költségeit és hasznait. Vizsgálják a rövid ellátási láncok működését. Elemzik a szövetkezés – együttműködés gazdasági és társadalmi feltételeit és akadályait az élelmiszer-gazdaságban, különös tekintettel a bizalom és motiváció termelői szinten vizsgált kérdéseire. A Vidékfejlesztési politikák hatását elemzik kvalitatív és kvantitatív eszközökkel. A mezőgazdaság térbeli átalakulását vizsgálják a magyar és a szlovén mezőgazdaságban. Az irányítási struktúrák és a hálózati teljesítmény kapcsolatát elemzik az élelmiszer-gazdaságban. Alacsony input felhasználású gazdálkodás és területek technológiát vizsgálják az ökoszisztéma-alapú gazdálkodás javítására irányuló ismeretek integrálása érdekében. A jövedelemegyenlőtlenség dinamikáját vizsgálják a magyar és a szlovén mezőgazdaságban.

Egészség és társadalom:

Folytatják az antidepresszánsok fogyasztásának vizsgálatát Magyarországon, arra fókuszálva, hogy gazdasági sokkok hogyan befolyásolják az antidepresszánsok keresletét. Vizsgálják a gazdasági sokkok hatását objektív mentális egészségi indikátorokra és az antidepresszánsok fogyasztására.

Elemzik a gyógyszerekre fordított társadalombiztosítási és beteg általi kifizetéseket, fókuszálva a jövedelem és egészségi állapot magyarázó erejére. Bizonyos betegségek esetén vizsgálják gyógyszerfogyasztásban megfigyelhető egyenlőtlenségeket.

Folytatják az időskori munkapiaci aktivitás kutatását, az 55+ korosztály aktivitását elősegítő ösztönzők hatására fókuszálva.

Elemzik a háziorvosi praxisok betöltetlenségének egészségi vonatkozású következményeit. Megkezdik a népegészségügyi termékadó hatásvizsgálatára vonatkozó adatelemzést, együttműködve az Országos Gyógyszerészeti és Élelmezés-egészségügyi Intézettel.

Hálózatok gazdaságtana:

A kutatócsoport négy új kutatási projektet indított 2018 végén együttműködésben különböző hazai és külföldi kutatóhelyekkel, amiket a következő években terveznek folytatni.

A kutatás célja általában az online munkaerőpiacok működésének feltárása, másrészt nemi és etnikai alapú egyenlőtlenségek felderítése az online munkaerőpiacon.

Az egyéni karrier utakat vizsgálják, újszerű megközelítésben és újszerű módszertannal, felhasználva a hálózat- és gráfelemzés eszköztárát.

A kutatás fő célja, hogy új megközelítésben tárja fel a társas- és együttműködési kapcsolathálózatokban elfoglalt pozíció, illetve a hálózat szerkezete, valamint az egyének, projektek és vállalatok sikeressége közötti összefüggéseket.

A kutatás 'big data' jellegű adatok segítségével a társadalmi egyenlőtlenségek mögött meghúzódó rejtett hálózatokat vizsgálja és a területi egyenlőtlenségek eddig kevésbé ismert hálózati szempontjait tárja fel.

Játékelmélet:

Az externáliákkal, partíciós függvény alakú játékokkal foglalkozó keretében elemzik a gázhálózatokat, melyben egyre pontosabb modelleket készítenek, illetve az eddig vizsgált Nordstream 2 után elemzésüket kiterjesztik több épülő vezeték hatásvizsgálatára.

Egy új kutatásban hatalmi indexeket, illetve körzetkiosztási módszereket vizsgálnak. Korábban már végzett kutatásaik nyomán új elméleti eredményeket igazolnak például az általánosított súlyozott szavazási játékokra, illetve több alkalmazást terveznek. Már korábban megkezdtek a körzetkiosztási módszerek összegyűjtését, középtávú tervük ezek rendszerezése, kritikai elemzése.

Új kiosztási módszereket vizsgálnak, illetve ezeket a rendelkezésükre bocsátott adatok segítségével (diszkrét) forráselosztásra is alkalmazzák.

Párosításméleti kísérletet végeznek el a felsőoktatási felvételi bizonyos jellemzőinek vizsgálatára.

Megvizsgálják, hogy a bankok mennyire járulnak hozzá az egész pénzügyi rendszer kockázatához, amit általánosított csődjátékkal terveznek elemezni.

Közösségi gazdaságtan és közpolitikák:

A korrupciós kockázatok területi különbségeit elemzik olasz-magyar-lengyel elemzés összehasonlításban. A közfoglalkoztatás hatását vizsgálják az elsődleges munkapiacra történő elhelyezkedés esélyeire, illetve annak területi hatásait. A szegénységi csapdából és speciálisan az aspirációs csapdából való kitörés lehetőségeit vizsgálják. Az egészségi és jövedelmi egyenlőtlenségeknek a nyugdíjrendszerekre gyakorolt hatását elemzik. A nemek közötti különbségeket vizsgálják a munkaerőpiaci státusz szubjektív jólétre gyakorolt hatásában, figyelembe véve a különböző jóléti rezsimeket. A neurális háló munkapiaci előrejelzésében történő felhasználását vizsgálják.

Makrogazdaságtan és növekedés:

A kelet-európai uniós országok bérhányadának időbeli alakulását, illetve ezeknek a fejlett EU országokkal való összehasonlítását vizsgálják. Ennek kapcsán tanulmányozzák a szektorális átalakulás szerepét (különös tekintettel a mezőgazdaságra), továbbá figyelembe veszik a fejlettségi szinttel változó relatív árakat is. A félreértelmezés már dokumentált empirikus tényeit értelmezik egy DSGE keretben. Megvizsgálják, hogy mennyiben konzisztensek a meglévő, kis nyitott gazdaságot feltételező új-keynes-i modellek a feltárt tényekkel, és ha nem, milyen dimenziók mentén van szükség az elemzési keret továbbfejlesztésre.

A strukturális átalakulás makrogazdasági következményeit elemzik három metszetben. Az első, a gazdasági növekedés és annak statisztikai mérési problémáit vizsgálja strukturális átalakulás jelenlétében. A második, a gazdasági növekedés lassulása és a strukturális átalakulás kapcsolatát vizsgálja. A harmadik, azt vizsgálja, hogy milyen elméleti és gyakorlati következménye van annak, ha a strukturális átalakulást nem a teljes kibocsátásra vonatkoztatjuk, hanem megengedjük, hogy a fogyasztásban és a beruházásban egymástól eltérő módon megy végbe a strukturális átalakulás.

Mechanizmustervezés:

A csoport folytatja a kutatásokat a vesezsere programok, egyetemi felvételi és projekt allokáció területén. Emellett a tantárgyfelvételi mechanizmusokat is vizsgálják. Kutatásuk célja az ELTE-n használt rendszer elemzése valódi adatok alapján, és összevetése más, irodalomból ismert tárgyválasztási mechanizmusokkal.

Elméleti kutatásaikban tervezik olyan stabil párosítási és allokációs problémák vizsgálatát, ahol a résztvevők preferenciái bizonytalanok.

Az oszthatatlan javak cseréje vizsgálják, amely a vesezsere programokon kívül a diákok cseréjében illetve a szolgáltatások pénz nélküli cseréjében is megjelenik. A Pareto-optimális allokációk témakörében három kérdést vizsgálnak. Egyrészt, a Pareto-optimalitás tesztelésének bonyolultságát vizsgálják abban az esetben, amikor a játékosok több jószágot is kapnak az allokációban. Másrészt, egy iskolaválasztással motivált szituációt tekintenek, ahol a diákok preferenciái szerint Pareto-hatékony megoldások közül annak az allokációnak a megtalálása a cél, amelyik a döntéshozó szempontjából optimális. Harmadrészt, a játékosok csoportba rendezése a feladat Pareto-hatékony módon.

Piac- és vállalatelméleti és empirikus kutatások:

Fontos feladat továbbra is a Verseny és szabályozás című kötet elkészültének biztosítása és újabb angol nyelvű válogatás elkészítése. A kutatások egy része az évkönyv tematikájához kapcsolódik. Vizsgálják, hogy a fogyasztókat milyen potenciális érdeksérelem érheti egyes piacokon, mint például a kétoldalú piacok, vagy a szabályozott ágazatok piacai. Kutatás készül a Gazdasági Versenyhivatal erőfőlnyes eljárási tapasztalatainak összegzésére kvalitatív és kvantitatív módszerekkel. A mobil internetes piacokon alkalmazott nullás díjszabású programok, csomagok piaci és jóléti hatásaival foglalkozó kutatás a programok fizetett prioritizálásának kérdéskörével egészül ki. Folytatódik a kutatás a versenyhatóságok társadalmi hasznosságának és a hatósági függetlenség mérhetőségének témakörében, a technológiai előrettekintés és az új technológiai forradalom valamint az infokommunikációs technológiák elterjedésének, egyetemesen használható technológia szerepének kérdéskörében. Az innovációs rendszerek kutatásában az eltérő közgazdasági iskolák és innovációs modellek, valamint a visegrádi országok tudomány-, technológia- és innováció politikájának és innovációs teljesítményének hasonlítják össze. Az új üzleti inkubációs szervezetek főbb típusait, ezek jellemzőit, valamint elterjedtségét tekintik át a fejlett tőkepiacú országokban.

Oktatásgazdaságtan és munkapiac:

A kutatócsoport a 2019-es évben folytatja a köz- és felsőoktatást illetve munkaerőpiacot érintő elemzéseit, amelyeket egyre nagyobb mértékben igyekeznek kiegészíteni az MTA KRTK kísérleti laboratóriumában illetve egyéb módokon (online vagy iskolákban) végzett kísérletekkel. Az elemzések olyan témákat fognak érinteni, mint a 2012-es szakképzési reformok vagy a közoktatási centralizáció hatásának elemzése, az egyházi iskolák elterjedésének hatásai, vagy a tanári eredményesség és a tanárok iskolák közötti mobilitásának illetve a társak hatásának az elemzése. A felsőoktatási szektort érintő kutatások különösen a felsőoktatási lemorzsolódás illetve a sikeresen végzett, frissdiplomások munkaerőpiaci elhelyezkedési esélyeit, munkaerőpiaci mobilitásukat érintik. A munkaerőpiaci kutatások a börtönviseltek munkaerőpiaci re-integrációját, illetve a gyermekvállalással kapcsolatos szakpolitikák munkavállalásra gyakorolt hatásait veszik górcső alá.

A kísérleti módszerekkel végzett kutatások különösen a nem-kognitív egyéni jellemzők iskolai sikerességére, ezen belül is a nemek illetve társadalmi csoportok közötti különbségére, illetve a környezeti tényezők motivációra és teljesítményre gyakorolt hatásának vizsgálják.

A csoport idén ismét két, közpolitikai döntéshozatal előkészítő anyag elkészítését tervezi: a 2019-es Munkaerőpiaci Tükör és a 2019-es Közoktatási Indikátorrendszer.

Vállalatok, stratégia és versenyképesség:

A MICROPROD H2020 projekt keretében elemzik a résztvevő országok termelékenységének különbözőségeit és dinamikáit. Az első évben a különböző országokban elérhető adatok alapos összehasonlításának segítségével olyan kutatási tervet dolgoznak ki, ami lehetővé teszi az adatok elemzését, különös tekintettel a globalizációs és innovációs vonatkozásokra.

Az alacsony képesítésű munkavállalók munkapiacát fókuszba helyező kutatás keretein belül a korábbi innováció és egyenlőtlenség kapcsolatát feltáró eredményeket kibővítik a foglalkozási és ipari heterogenitás lefedésével és az oktatás fókuszba helyezésével.

A telepbezárások hatását vizsgálják az azonos községben működő cégekre és dolgozóikra több kimeneti változót alkalmazva, például a bér, a foglalkoztatás és bizonyos egészségügyi mutatók.